

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana poš. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 x 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

A. KAISER:

Ozdravljenje strokovnega gibanja.

Kapitalizem delavstvo vedno hujše in hujše izkorišča. To izkoriščanje pa ni le v tem, da so delavske mezde komaj tolike, da delavec preživi sebe in svojo družino, temveč kapitalizem odvzema delavstvu tudi najnaravnejše pravice. Da pa kapital delavstvo lažje izkorišča, ga razkosava napaja ga s pijačo, podkupuje ga in vedno bolj demoralizira. Kapitalizem izkorišča delavstvo torej gmotno, socialno in moralno.

Svetovni kapital si je nadel nalogo, da proletarijat popolnoma obuboža, da mu stre vsako odporno moč, da ga telesno in duševno zaslužni ter da vse bogastvo koncentrira v trustih, kartelih in zvezah.

Proletarijat kapitalistično izkoriščanje čuti, vendar pa se ga popolnoma niti ne zaveda. Najbolj občuti delavec gmotno izkoriščanje, to je, da je njegova mezda za človeku primerno preživljanje prenizka. Na socialno in moralno izkoriščanje pa ne polaga tolike važnosti: po večini sploh ne ve za to izkoriščanje, če pa ve, pa ne ve, da je socialno in moralno izkoriščanje neposredna in povsem logična posledica nizkih mezd, obenem pa tudi izvor in začetek še nižjih mezd.

Po vojni se je pričel proletarijat, vsaj pri nas v Jugoslaviji, združevati zgolj radi **prenizkih mezd**; slab gmotni položaj ga je prisilil k temu. Strokovne organizacije so bile zato številčno precej močne, če upoštevamo majhno izobrazbo in zavednost, lahko rečemo jako močne.

Dejstvo je, da v proletariatu vre in kipi, da je nezadovoljen, da neprestano išče potov, kako bi si svoj položaj izboljšal. Vendar pa prave poti še ni našel. Že sami mezdni boji nam to potrjujejo. Za-

htevali smo n. pr. 40%, dobili pa smo 15 ali 20%, dasi je draginja v resnici narastla za 40%. Stavke so bile jako redke iz preprostega razloga, ker je bilo delavstvo premalo in preslabo organizirano in se je že vnaprej videlo, da nima odporne moči.

Že v mezdni politiki, torej v onem delu delavskega gibanja, ki proletarijat najbolj in najlažje združuje, smo bili premalo prožni.

Temu pa se ne smemo čuditi, če pogledamo pri tem naš pokret.

Ob prevratu je stala jugoslovanska buržoazija v defenzivi. Proletarijat tega momenta ni znal prav uporabiti in je radi svoje nezavednosti in premajhne izobrazbe moral prepustiti krmilo buržoaziji. S tem se je kapital ojačil in je potisnil proletarijat v defenzivo.

Posledica temu je bila, da je začela buržoazna vlada na pritisk kapitala (industrije, obrti itd.) odvzemati delavstvu težko priborjene pravice. Omajal se je 8-urni delavnik, socialno zavarovanje je dobilo pariteto in centralizacijo, s čimer se je znatno poslabšalo, zaščito delavstva je vzela v zakup vlada in njeni organi, katerim se je pridružil še nadvse reakcionarni in popolnoma nič moderni jugoslovanski kapital. Državno gospodarstvo so špekulacije popolnoma uropastile. Družva izvažava vse kar ima količkaj vrednosti in to brez ozira na to, da državljani stradajo. Dolgovi se kopičijo in naraščajo v milijarde in milijarde. Valuto zboljšavajo naši finančni ministri na švicarskih borzah, nesto, da bi iskali leka v umnem in realnem gospodarstvu. Notranja politika pozablja na gospodarstvo in se valja v

najogabnejših strankarskih bojih in spletkah, kar upliva ne baš sijajno na zunanji svet. In če pogledamo od resorta do resorta, se nam odpira korupcija, ki nemoteno upropašča narodno blagostanje. Buržoazija uganja svoje orgije povsem nemoteno. Proletarijat vidi vse to in te orgije v svojem srcu obsoja — a molči.

Državnozbornske volitve so bile za proletarijat poraz, ki je s številkami pokazal njegovo zavednost. Strokovne organizacije so se za socialno-politična vprašanja premalo zanimale, dasi bi se morale pri današnjem položaju naravnost zagrizti in uživeti vanje. **Dobro državno gospodarstvo je predpogoj za dober gmoten položaj delavstva.** In če hoče imeti proletarijat dobro gospodarstvo, se ne sme v strokovnih organizacijah tako krčevito braniti politike. Ne mislimo na tukaj strankarske politike, razdiranja in ustanavljanja grup itd., temveč strokovne organizacije morajo voditi programatično, načelno politiko, tako kakor jo učí socializem, ne pa kakor jo narekuje morda ta ali ona stranka ali skupina.

Proletarijat se te važne točke premalo zaveda, naloga voditeljev pokreta pa je, da navajajo delavstvo na to potom **sistematične izobrazbe**.

Slab socialni položaj, slaba zakonodaja, koruptno gospodarstvo, vse to je dalo povod tudi slabemu gmotnemu položaju. V strokovnih organizacijah nikdar ne bi smeli voditi mezdne politike brez boja za delavske socialne pravice in zahteve. Eno brez drugega ne more uspevati.

Rekli smo, da je treba predvsem sistematične izobrazbe. Ta izobrazba mora imeti sledeče smernice:

Naše organizacije imajo nalogo vzgojiti razredno zavedni proletarijat. Treba

Iz ameriškega kapitalističnega raja.

Razni listi mnogokrat ugibajo, kdo je najbogatejši človek na svetu. Ogromna premoženja je namreč težko ceniti v natančnih vsotah. »Wall Street Journal« je pred nedavnim proglasil Henrija Forda za najbogatejšega človeka na svetu, ki je v bogastvu nadkrilil celo Johna D. Rockefellerja.

Henri Ford ima na podlagi finančnega poročila za lansko leto samo v gotovini 145.985.669.32 dol., torej skoro 146 milijonov dolarjev. S tem denarjem lahko vodi svojo banko in mu ni treba biti odvisen od finančnikov na Wall streetu. Njegov skupni imetek znaša 409.820.132.32 dolarjev.

Tovarne, zemljišča in izboljšanja na njegovih poses. se cenijo na 81.626.015.03 dolarjev. Fordova lastnina izven države Michigan se ceni na 114.404.470.05 dol.

Ford ima tudi tiskarno in izdaja svojo revijo ter tudi knjige poleg razne reklamne literature za svoja podjetja. Njegovo tiskovno podjetje, ki nosi ime Dearborn Publishing Company, je vredno 124.961.55 dol. Pravijo, da je vredno več, kakor ga je ocenil Ford sam.

Kakor poroča omenjeni list, bo znašal Fordov dobiček v tem letu brez odbitka davkov nad 125.000.000 dol.; po odbitju davkov mu bo ostalo še 110 milijonov dolarjev dobička, kar pomeni, da ima od vsakega avta, ki se ga izdela v njegovih delavnicah, približno 100 dol. dobička. Zelo velik dobiček ima tudi z izdelovanjem posameznih delov, ki se jih rabi pri popraviljanju avtov in »truckov« Fordovega izdelka. Uredniki lista »Wall Streeta Journal« so izračunali, da če bi bilo Fordovo podjetje kapitalizirano z dvema miliardama dolarjev, bi se ta kapital obrestoval po 5%. Torej krasna prilika za izdajanje »vodenih« delnic, ki bi prinesle gotov denar podjetju in se ob enem

še dobro obrestovale vložnikom. Ford je sedaj sam lastnik svojih podjetij. V gotovih letnih sezonah, ko so njegovi obrati najbolj zaposleni, dela Ford pol milijona dolarjev dobička na dan. Na podlagi teh številčk ga imenuje omenjeno finančno glasiló najbogatejšega človeka na svetu.

James A. Davis, strokovnjak v finančni, zanikava to trditve in domneva, da jo je Wall Street Journal zapisal bolj v šali kakor v resnici. Po njegovem mnenju se bogastvo ne more ceniti po tem, koliko dobička prinaša, ampak koliko je vredno premoženje v posestvih in v blagu. In tako navaja, da je Fordovo bogastvo še daleč od ogromnega premoženja oljnega kralja Johna D. Rockefellerja, ki je po zatrdilu Davisa najbogatejši človek na vsem svetu. Priznava pa, da ni najbrž na vsem svetu človeka, čigar premoženje bi se moglo primerjati Rockefellerjevemu in Fordovemu. Morgan, ameriški finančni kralj, je revež v primeri s tema dvema, toda vzlic temu bogataš, kakršnih je malo

ga je ločiti od buržoazije in mu pokazati, da obstojata dva nasprotna si razreda — razred kapitalistov in razred proletarcev. Razred kapitalistov temelji na osebni lastnini, na kupčevju vrednot, razred proletarcev pa hoče razlastitev. Zahteva torej **socialistično** (družabno) urejen svet. Socializem dela po trdno določenem programu, ki je znanstveno utemeljen in ga torej tudi razmere in časi ne morejo bistveno spremeniti. Razredna zavednost korenini torej v socializmu. Zato pa morajo biti naše organizacije socialistične.

Naš boj mora torej stremeti, da uveljavimo 8urni delavnik, prepoved nočnega dela, da obiskujejo vajenci na račun delavnega časa obrtne šole, da se uredi delavske institucije (delavske zbornice, posredovalnice za delo, inspekcija dela) in higienske razmere, da dobimo svobodo združevanja in stavkanja, da uveljavimo delavske zaupnike, da se nacionalizirajo podjetja prirodnih dobrin (udniki, šume, vode itd.), da se ustanove strokovne (tehnične, industrijske, obrtne in druge) šole.

Država nam ne bo tega dala, ne bomo tega izvojevali v enem letu, temveč naloga strokovnih organizacij mora biti, da proletariati v tem duhu vzgajajo. Tega v polnem obsegu strokovne organizacije same ne bodo mogle izvesti, zato pa imamo izobraževalne organizacije. Pri nas imamo »Svobodo«. Ta in pa **strokovne organizacije se morajo med seboj kar najbolj podpirati in druga drugo izpopolnjevati.**

Že pri tem delu pa bomo potrebovali pomoči politične organizacije, ki mora ne samo na merodajnih mestih podpirati naše zahteve (v parlamentu itd.) in ki ji moramo zato dati pri volitvah svoje glasove, ampak mora sploh voditi ves politični boj v javnosti, ker tega strokovne organizacije po svojih pravilih ne morejo.

Pri kooperaciji s politično organizacijo pa naletimo na težkoče in to radi politične razcepljenosti. Proletariat, ki priznava razredno zavednost, je razcepljen v najrazličnejše stranke in skupine. Pri nas je nastala ta razcepljenost šele po preobratu, ko je nastal komunistični pokret, ki se je razvil šele po vojni. Komunistem je bil pri nas skrajna levica socialistične stranke, v kateri so se zbirali skrajni ekstremisti, dočim je desnica uvidevala in pri svojem delu upoštevala slabosti in pomanjkljivosti našega gibanja.

Socialistična stranka sama se je razdelila v več taborov, ki so nastali več ali

manj iz taktičnih razlik. Načelne razlike bi bile: da nekatere skupine ne priznavajo progresivnega davka, dasiravno je to eden izmed temeljev bodoče pravičnejše družbe; da so nekatere socialistične skupine dovzetne za najrazličnejše kompromise z meščanskimi strankami, četudi je to proti programu.

Naravna posledica je bila razkol. Proletariat pa je bil v razkolu le lutka, ki se je slepo oprijemal te ali one nastajajočih skupin, v dobri veri in trdnem prepričanju, da je ta skupina tista, ki mu bo resno pomagala iz težkega položaja. Nešteto krat je bil proletariati razočaran — ne moremo se temu čuditi — kajti vse skupine so mogle nastati le radi tega, ker se voditelji niso držali programa. **Kdor dela po programu, ne more ustvarjati skupin, ker program samo združuje, nikdar pa ne razdružuje.**

Reakcija vedno bolj in bolj seka v proletarsko telo, vedno hujši in težji so časi. Ali ni potem upravičeno, da stremi proletariati za zopetnim združenjem?

Strokovne organizacije se nahajajo danes v položaju, da se brez velikega padca članov sploh ne morejo nasloniti na nobeno izmed teh skupin. Vendar pa nujno potrebujejo političnega hrbišča, ki bo branil tam, kamor strokovne organizacije same ne morejo, delavske pravice, ki še nikdar niso bile tako v nevarnosti, kakor so danes.

Združitev je potrebna, toda kako premostiti vse ovire, ki posamezne skupine ločijo?

Ni zavednega proletarca, ki ne bi priznaval socialističnega programa. So pa po vseh skupinah posamezniki, ki program poznajo, pa nečejo delati po njem radi osebnih koristi.

Združitev proletariata je v proletariatu samem! Preko glav voditeljev se bo združil, priznal bo socialistični program, ne pa te ali one skupine in ustvariti bo moral z lastno močjo poleg enotnih strokovnih organizacij, tudi enotno politično organizacijo.

Temelj združitvi mora biti socialistični program. Če so med voditelji kakšne difference, ne sme biti to povod in vzrok razcepljenosti. Posamezniki, ki nasprotujejo združitvi na programu, so sovražniki proletariata in izmeček socialistične družbe!

Na takem temelju morajo uplívati strokovne organizacije za združitev proletariata. To ni njih prostovoljna mislja,

na svetu. Toda Morgan je vodilna glava v številnih finančnih in industrijskih podjetjih, in to ga dela v kraljestvu denarja mogočnega. Morgan je v današnjem kapitalističnem svetu pomembnejša oseba, kakor vsi kralji in kraljički skupaj, ki so za svoje civilne liste odvisni od Morganovih posojil.

Pred vojno je bil štet med najbogatejše ljudi na svetu tudi ruski car Nikolaj. Njegov grob je pozabljen, ogromna carska posestva pa so prešla v ljudsko last. Med sedanjimi vladarji je menda japonska vladarska hiša najbogatejša. Druga velika ameriška bogastva, katera pa Fordovo in Rockefellerjevo daleč presegata, posedujejo rodbine Astor, Vanderbilt, Field, Kennedy, Mc Cormick, Armour itd. Takih, katerih premoženje znaša nekaj milijonov, je v Zedinjenih državah več tisoč, toda so v očeh Rockefellerja, Forda in drugih velikih bogatašev reveži in ne spadajo v njihovo »society«.

Pred vojno se je cenilo bogastvo Devonshire in kneza Westminster (Angleža) tako visoko kakor Rockefellerjevo. Vojne špekulacije v Evropi, visoki davki in riskirane vloge so ju skoro obubožale. Ampak prositi jima še ni treba, ker sta še zmerom multimilijonarja.

Leta nazaj so bili evropski Rothschildi poznani kot največji bogataši na svetu. Kontrolirali so največja bogastva, toda njihovo premoženje je nekako splahnilo z uničenjem rudnikov v krajih, kjer je divjala vojna, in s posojili sedaj bankrotnim ali pa razpadlim evropskim državam. Ampak tudi Rothschildi niso še reveži in najbrž tudi ne bodo, dokler bomo imeli ta sistem. Potem pa sploh ne bo revežev, torej nimajo bogataši ničesar izgubiti.

Vsa ta velikanska premoženja so plod dela, katerega so izvršili delavci, ki so dobili v povračilo male plače za dolge delovne ure in naporna dela. To se sčasoma spremeni — seveda ne prej, da se delav-

temveč njih dolžnost. Ta pot jim bo dala tudi enotno smer in jih obvarovala sunkov tistih, ki so proletariati nepotrebno razcepljali.

Politične vesti.

+ **Na obisk radićevih doktorjev** Mačka in Krnjevića so radikalci vljudo odgovorili s protibiskom svojih zastopnikov dr.dr. Gjuričića in Janića v Zagrebu. V četrtek se je tukaj vršil sestanek med tema dvema možakarjema in zastopniki vseh treh radićevih skupin, med njimi naši radikalci. Kako daleč so gospodje v svojem kupčevanju za vladna korita že dospeli, je iz nasprotujočih si poročil kratkomalo nemogoče izbrati. Dočim pišejo radikalne »Jutranje novosti« n. pr. o tem, da je bil sestanek samo informativnega značaja, »Jutro«, da se je Radić začasno odrekel republikli in federaciji, pa je »Slovenec« ves iz sebe, ker je pašičevstvo baje pristalo na spremembo režima (v republiko?) in na pokrajinsko avtonomijo. Najmodrejši so oni, ki sprejemajo iz vseh teh vesti sredo: gospoda na levi in na desni je odstrigla cel kup več in manj bitsvenih udov s telesa svojih »programov«, dala nam bo nekako »avtonomijo«, ki bo radi polovičarstva še slabša nego sedanja »centralistična« godlja, ustavo bo začela »popravlјati«, sebi poskrbi ministrske stolce, ljudstvu pa bo prodajala — Gubčeve podobice. Da bo imelo vsak čas dober spominek pred očmi, kako se zgodi s tlačanci, ki pridejo do pameti in se pripravijo pognati svoje požrešne banne in graščake — Radić reflektira na banovstvo — preko meje.

+ **Demokrati** so silno poparjeni, ker so zamudili »priliko«. Imeli so sejo, na kateri so prvotno nameravali fiksirati svoje točke za sporazum z radikalci, pa niso sedaj nič sklenili, ko so zvedeli, da se radikalni mešetarji glihajo z radićo-spahokoroščevimi v Zagrebu.

+ **Na Gornjem Štajerskem** rudarska stavka še ni končana. Tam se lastniki še drže, čeprav so njihovi kolegi po ostalem avstrijskem Štajerskem že propadli. Upajo si celo groziti s tem, da bodo del rudarjev za vedno izključili od dela.

= **Kako veleindustrija pospešuje vojne.** Med Češkoslovaško in Francosko je bila sklenjena posebna letalska pogodba, ki ima namen preprečiti upliv eniške letalske industrije na Češkoslovaškem, to je podpirati Francosko. To je prav značilen primer za to, kako zna velekapital

stvo naveliča kopičiti bogastva za druge, pa prične misliti na ustvaritev sistema, ki bo omogočal vsem ljudem uživati sadove dela.

Če jih tako uživajo, kakor smo včeraj poročali v članku pod istim naslovom je njihovo življenje sploh brezpomembno, surovo, manj nego živalsko, 3 četrtine oslovsko prenašanje jarmov, ostala četrtina na pol treh na pol spolni organ. Tudi tako, kakor ga uživajo Fordi in Rockefellerji, je greh, je blaznost, ki ponižuje človeka pod zadnji mikrob, samo s tem razločkom, da je to življenje Fordov in Rockefellerjev prostovoljno, dočim je parino prisilno, oz. če vzamemo z neke strani, tudi obratno; ker Fordi in Rockefellerji so na kupu zlata zblazneli, torej je njihovo življenje neprostovoljno, para pa vidi svoje trpljenje, ima možnost in vendar ga prenaša, torej v nekem oziru tudi prostovoljno, ker ve, kako lahka bi bila rešitev.

zlorabljeni narodnostno čustvovanje in države v konkurenčnih bojih. Nemška industrija se ne bo mudila odgovoriti na novo pogodbo s svojimi »merami«, ker ji isto narekuje zopet konkurenčni, to je eksistenčni boj. Na drugi strani bodo sledile nove »mere«, na »merah« se bodo diplomati »pomerili«, nato udarili in ljudstvo bo točilo kri. Tisti, ki strižejo kuno, ki so povzročili pogodbe in mere, na si bodo v ozadju zadovoljno meli roke.

+ **Razprava proti ogrskim komunistom** Ernestom Singerjem in še drugih 66 se je začela v Budimpešti. V mestu vlada točasno skoro splošna stavka ročnega delavstva.

+ **V Memlu** vlada cela anarhija, ki jo litevska vlada komaj kroti z vojaštvom. Sploh je litvanski položaj obupen. V Memlu je splošna stavka. Francozi so bili prostovoljno »spodeni«, zato pa Poljaki na drugem koncu v Litvo vdirajo in drže nje glavno mesto Vilno še vedno v rokah.

+ **V tem**, ko se zavezniški diplomati prčkajo s Turčijo, ali jim bo dala koncesije ali ne, ali se jim uklone ali ne, je Turčija koncesije dala Amerikancem, ki jo bodo gospodarsko obnovili — na ne iz človekoljubja seveda.

+ **O petrograjskem metropolitu Beniaminu**, ki o njem že dalj časa niso vedeli, kje se nahaja, poročajo, da so ga boljševiki v ječi umorili.

+ **Vladivostok** so zasedli boljševiki. S tem bi bil konec bele in japonske reakcije na Daljnem vzhodu. Človeštvo se lahko potolaži: rdeča reakcija ni nič manj luda.

+ **V angleškem parlamentu** je prišlo do pretepa med poslanci delavske stranke in vladnimi. Vlada ni hotela priznati poraza, o katerem smo včeraj poročali in je dala svoj predlog zopet na glasovanje. Tokrat je dobila večino. — Stavbinski podjetniki so sklenili vreči na cesto nad pol milijona stavbinskega proletariata. Na Angleškem se obetajo torej v najkrajšem času hudi socialni boji, ki se znajo prav lahko izcimiti v socialne — spopade.

+ **Lian Lynch**, vrhovni vodja irskih republikancev, je bil v sredo zajet in ubit. Njegova smrt utegne pomirjevalno uplivati na razmerje med irskimi vstaši in vlado. Znani De Valera, drugi vstaški voditelj, ja za sporazum žnjo. Čas bi že bil, ker to, kar se godi na Irskem, je čisto navadno pretepaštvo med dvema bratoma, ki sta dobila ukradeno hišo nazaj, a namesto da bi jo najprvo zabranila pred tatom, sta se stopla, kdo da bo imel v nji glavno besedo.

Dnevne vesti.

»Slovenski Narod« z dne 12. t. m. je priobčil na prvem mestu dnevnih vesti notico, v kateri zavestno napada in huj-ska delavce in nižje uslužbence tukajšnjega magistrata. Čuditi se moramo tem gospodom, da ne morejo pustiti nižjih uslužbencev v miru, čeprav jim je predobro znana naša mizerija; prevelika zavist jim z visokih tronov ne da miru in bi radi s svojimi noticami našo mizerijo še povečali; to je njih hudobni namen. Pričakovali smo več kavalirstva od strani, s katere spuščajo take notice, ki zaslužijo samo pomilovanje. Pisec takih notic naj se v prihodnje s polnim imenom podpiše, da ga nižji uslužbenci in delavci поблиže spoznajo in se z njim domenijo. Nižji uslužbenci želimo, naj o naših prejemkih odločujejo tisti, ki so zato tu (občinski svet)

in ne tisti, ki so si dosežaj svoje prejemke sami določevali. — **Uslužbenec.**

Poročilo iz internacionalnega delavskega gibanja. Tajništvo stavbinske internacionalne opozarja na nevarnost, kateri so izpostavljeni delavci, ki potujejo v opustošene kraje v severno Francijo in si iščejo tam dela predno so se obrnili na svoje organizacije. Tajništvo s tem v zvezi opozarja na slabe, v mnogih slučajih škandalozne delavske razmere, ki jih nekateri delodajalci tujim delavcem poskušajo vsiliti.

Ranjenec iz slovenjebistriških dogodkov so že toliko okrevali, da so jih mogli zaslišati. »Slovenec« poroča, da so izpovedali obtežljivo za Orjunce, ki da so oni bombo vrgli.

Črne koze so se začele pojavljati v naših mestih, predvsem v Zagrebu. V mariborski bolnišnici zdravijo tudi en slučaj.

Mladinski dom — Kodeljevo. V nedeljo, dne 15. t. m. ob tričetrt na 18.: »Najdenček« in pantomija z godbo.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo, Ljubljana, Breg 20.

Celje.

Iz občinskega sveta. V sredo 11. t. m. je bila sklicana seja občinskega sveta celjskega na pol 18. Na sejo došli občinski odborniki so čakali celo uro na sklepčnost. Končno se je seja odgodila na ponedeljek. Županstvo bo vse občinske odbornike opozorilo, da se morajo seje vsi točno udeležiti, če bo pa kateri izmed občinskih odbornikov brez tehtnega vzroka izostal, bo kaznovan z globo 100 Din, po § 6. obč. reda. — Celjska krajevna organizacija je izključila iz stranke svojega člana Antona Šterna, katerega je tudi takoj pozvala, da naj odloži mandat v obč. odboru, ki mu ga je stranka svoječasno poverila. Ker pa tega do danes še ni storil in se ne udeležuje občinskih sej, ga tem potjem pozivljamo, da odloži svoj mandat. — **O d b o r.**

Gospodarstvo.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 95.75—96.50 Din, 1 francoski frank 6.35 do 6.37 Din, 1 lira 4.75—4.78 Din, 1 češka krona 2.85—2.88 Din, 100 nemških mark 47 para. V Curjih stane 100 naših dinarjev 5.57 švicarskih frankov.

Pšenično moko štev. 6 prodaja mestna aprovizacija na Poljanski cesti štev. 15 po 5 Din za kilogram, dokler traja zaloga.

FR. ROJEC:

Smrdljiva bomba.

Za g. Bekšem so začeli nas napadati v »Našem glasu« še drugi demokratski uradniki. Gospod Joža jim je dal pogum. Mislili so si: »Le po njih! Če sam tajnik Osrednje zveze čuti potrebo in nam namiguje, da naj jih kar v našem skupnem strokovnem glasilu premikastimo, ker so se predrznili odreči zasluženemu zahvalo našemu dičnemu Reisnerju, pa jim tudi mi priložimo tem potom nekaj še bolj krepkih brč in klofut! V kratkem bo tudi občni zbor O. Z. Zato jim moramo pokazati odločne pesti in povedati na vsa usta, da so nižji pač nižji in da zaradi tega tudi njih denar nima v O. Z. tiste veljave kakor naš.«

Po tem bistroumnem sklepu je neki jako koncilianten »višji« demokrat zmašil in stolkel skupaj v potu svojega akademičnega obraza smrdljivo bombo, jo zavil v demokratski papir 21. številke Govekarjevega »Našega glasu« in jo vrge med nas. Ta bomba je bila članek »Premišljajte!« Ranila in razmesarila ni nobene izmed nas, pač pa je napravila mnogo smrada in škode O. Z., še več pa »Našemu glasu«.

Članek je dolg in zavzema skoro celo stran. Pod naslovom je za geslo Bekšev stavek iz znanega pouka o dobri vzgoji: »Napram organizacijam nižjih uslužbencev smo bili že od nekdaj preveč pustiljivi in preveč konciliantni.« Na koncu članka je podpis: Cato. Da bi izvedela tudi širša javnost, kakšnih vzornih kulturnih stvari so zmožni naši »višji« demokratski uradniki, bi bilo jako umestno tukaj ponatisniti ves članek. Ali ker je v njem zlahtne umske robe le preveč, hočem tu navesti samo nekaj najbolj smrdljivih točk in tem pridejati potrebne pojasnilne pripombe. Predno se lotim tega nečednega dela, pa naj še omenim, da se je v naših vrstah mnogo ugibalo, kdo je izlepel smrdljivo bombo. V naslednjem odstavku podam je del tozadevnih misli in razmotrivanj. Če beremo »Cato« nazaj, dobimo »Otac«. Ali s tem ni še ničesar drugega povedano, kakor to, da je pisec oče svojega čudnega duševnega izmečka, kar je že samo ob sebi umevno. Nekateri pa so mislili, da je v podpisu tiskovna pomota in da bi se moral podpis glasiti: Cako (C = K). Drugi so dolžili Bekša. Ali to je napačno. Bekš je pri sebi O. Z. pod častno besedo izjavil, da on članka ni spisal, in jaz mu verjamem, ker tudi način pisave razodeva drugega »otca« in drugega »kakota«. Pisava in nazori v članku najbolj govore za lastnino urednika Govekarja. V članku je tudi več stavkov, ki sem jih sam že slišal iz njegovih ust, kar močno kaže nanj. Pojavilo se je tudi mnenje, da so članek skrpučali v pivski beznici pri litru eruža trije naši »višji« prijatelji in da je bil med njimi najbrž tudi velezaslužni borec za naše maksimiranje. Toda pri vsem tem ugibanju je ostalo le resnično in nepobitno dejstvo, da je glavni krivec tega ostudnega napada na uboge, lačne in raztrgane nižje uslužbenca Govekar, če je članek že spisal sam ali ne. On ga je dal kot urednik natisniti in obelodaniti v »Našem glasu« in je s tem pokazal, da se strinja z njim v vsem obsegu.

Kakor beremo v članku med vrsticami, je gospod »Kako« visoko izobražena glava, ki je videla že tudi akademsko šolo od zunaj in znotraj. Članek je posvečen našemu protestnemu shodu v »Mestnem domu«. Po vseh odstavkih pa se razlikajo neozdravljive bolečine po božjastnih želodčnih in možganskih krčih, ki jih je dobil visoki pisec na shodu. V začetku graja z dolgovezno čenčavostjo govornike in ugotavlja njih neuspeh tako-le: »Resnično, znanec poleg mene je glasno zdehal in mi je odhajajoče zatrdil, da je v dvorani nekoliko zadremal. In to naj bi bil protestni shod! Opazoval sem predsednika, kako je lezel vase, ubit od dolgega časa in uspavan po jecanju in puhlem besedičenju generalnih govornikov.«

Ne bom dokazoval, da je ta trditev močno pretirana in zlobno zavita. Resnično pa je, da našim demokratskim uradnikom niso segali v zakrknjena srca govori naših govornikov, ki so v njih popisovali krivico in gorje, povzročeno po sa-

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

France je bil sedaj v sedmih nebesih in hodil je kakor po zraku. Torej vendar enkrat proletarska vlada! Vlada delavcev, kakor je on, ki vodi državo brez političarjev in bankirjev! Delavska vlada je stopila pred svet in govori resnico o državnih zadevah v jeziku, ki ga razumejo najpreprostejši ljudje! Vlada proletarcev, ki je razkropila armado in poslala vojake domov! Spodila je kapitaliste iz tovarn in na njihovo mesto je postavila delavske svete! Korumpiranemu kapitalističnemu časopisju je odvzela glavni vir dohodkov — oglase in moralo je propasti!

Naš mali prijatelj je komaj čakal jutra in večera, da je mogel zleteti na cestni vogal in kupiti časopis, po katerem je blazno iskal novic o ruski proletarski vladi, in če je našel poročilo, se je takoj poglobil vanj, da je pozabil na zajtrk in večerjo.

France je dobil prijatelja tudi v Irontonu. Ko je odhajal iz Hopelanda, mu je mali židovski krojač Rabin, čigar prvo ime je bilo Šolem, kar pomeni mir, dal pismo na svojega brata z imenom Deror, kar pomeni svoboda, ki je bil takisto krojač. Vsak dan po končanem delu v avtotovarni je šel France z naj-novejšim časopisom k Derorju v krojaško delavnico in tam sta drug drugemu tolmačila vesti iz Rusije. Poglej! Ali je kdaj že bilo kaj takšnega? Mož, ki vodi zunanje zadeve boljševiške vlade, je marksistični Žid, kateri je še nedolgo tega pomagal urejevati »Novi mir«, ruski socialistični list v New-Yorku, iz katerega je brat Šolem večkrat tolmačil ruske novice Francetu v prejšnjem mestu! Ta mož je bil tudi natakak v hotelu Waldorf-Astoria — danes pa objavlja tajne pogodbe in izdaja propagandistične manifeste mednarodnemu proletariatu.

mopašnih demokratskih poslancih. Kakor sem že v prejšnjih člankih povedal, so prišli ti uradniki na shod le v pičlem številu in še ti le nekako prisiljeni radi skrupnosti v O. Z. Če bi bil shod sklican izključno v njihovo korist, seveda potem bi na niem ne dremali ali vsaj ne pripovedovali bi tega v časopisu. Predsednik shoda je bil Reisner in je to ironija usode. Umevno je, da mu ni bilo prijetno poslušati obsodbo lastnega dela pri našem maksimiranju.

Nadalje se gospod »višji« znaša nad nami, ker zahtevamo v O. Z. svoje pravice, z modrovanjem: »Napačno umevani demokratizem, ki proglašja enakopravnost brez ozira na različne sposobnosti, različne dolžnosti in različne odgovornosti, je kriv med nami marsikatero zmede. N. pr. na shodih naj govori po en uradnik, poduradnik in sluga. Kajti vsi so enaki ljudje z enakimi dolžnostmi in pravicami do države, z enakimi želodci, z enakimi ženami in otroki. Vsi morajo plačevati vse enako tako drago kakor najvišji uradniki, vsi so enaki državljani ter imajo njih žene in otroci prav vse iste pravice do

življenja itd., itd. Zato imajo v O. Z. vsi iste pravice in na shodih isto besedo.« — To slišimo vsak dan.

Vse te trditve so cvetke novodobnega demokratizma: dobro se poslušajo, a so brez podlage. Zakaj enakopravnosti v tem smislu ni bilo, ni in ne bo.

Te demokratske nazore mi je Govekar že ustmeno razlagal. Vsi naši demokrati imajo take pojme o demokratizmu, ki ga napačno zamenjujejo s plesnivim birokratizmom. Če hočejo vedeti, kaj je pravi demokratizem in kako daleč je izvedljiv, naj pogledajo v Ameriko. Puhloglave domišljavosti in kanibalske sebičnosti so se našli od duševno bolne in zaostale birokracije, nemške in balkanske. Zato jim ravno tako pristoi naziv »demokrati«, kakor volu konjsko sedlo!

Poslušajmo, kako nas še nadalje poučuje in obdeluje naš preučeni birokratski učenik: »Mi zahtevamo! Mi pozivljamo!« kriči dandanes na ministre tak-le tretji govornik, ki je v avstro-ogrskih časih lezel v prah pred vsakim nemškim beamterjem. Danes je netakten in predrzen že vsak duševni revček, ki je sposo-

Ameriški kapitalistični listi so bili kajpada polni laži o novi revolucije, ampak France je znal čitati med vrsticami in ostalo je izvedel iz socialističnih listov, kar jih je še izhajalo. France je seveda vse potrdil, kar so storili boljševiki, vse je bilo prav, kar so delali; kar pa ni bilo prav — to je bila laž. Mali strojnik je vedel, da so boljševiki črtali dolg štiri milijarde dolarjev, katerega je bila carjeva vlada naredila pri francoskih bankirjih, radi tega je tudi vedel, da imajo štiri milijarde dolarjev veliko moč laži.

Časopisje v Ameriki se je zgražalo, ker so ruski socialisti obrnili hrbet vojni za demokracijo in dati Nemčiji priliko za zmago. Radi tega je časopisje imenovalo boljševike nemške agente. France ni dal nič na to gobezdanje; saj mu je bilo dobro znano, da so kapitalistični listi baš na ta način operirali proti ameriškim socialistom. Videl je, da je bilo prvo delo boljševiških voditeljev revolucionarni apel na delavstvo Nemčije. Ruski proletariat je pokazal pot — nemški proletariat naj zdaj sledi! Tiskali so se letaki v ogromnem številu in poslani so bili v Nemčijo: ruski letalci so metali letake in druge tiskovine na nemške čete, in ko sta France in Rabin čitala, kako so nemški generali protestirali pri Rusih proti temu, sta se od srca smejala. Haha, gospodje, ki so hoteli vojno, zdaj cvilijo, kaj? O le naj cvilijo, saj vedo, kaj jih čaka! Ko sta pa čitala v januarju o revolvi nemške brigade in o stavki več sto tisoč nemških delavcev po vsej Nemčiji, tedaj sta mislila, da je prišel konec. Mali krojač je na prvi seji socialistične organizacije v Irontonu navdušeno predlagal, da se organizacija prekrsti v »boljševiško« — in njegov predlog je bil sprejet z velikim vrisčem odobravanja in huranja. Ameriški boljševiki pa še niso mirovali. Nagovarjali so strokovne unije, naj takoj izvolijo »delavske svete« in se pripravijo za prevzete industrije — po ruskem vzorcu — kajti revolucija je tukaj! (Dalje prih.)

ben kvečjemu za brisanje prahu in kurjenje peči. In to nam škoduje vsem skupaj, ker nas smatrajo vse za enako netaktne in nekulturne impertinentneže.«

Vprašam, kdo izmed slovenskih državnih in deželnih uslužbencev se je bolj klečeprazil okrog višjih nemških uradnikov in se jim prodajal, ali uradniki ali nižji uslužbenci? Za nas ni bilo in ne bo korist. Pri brisanju prahu pa ni bilo treba nikomur hoditi po koljenih, a tla so zmi-vale in snažile ženske. Poznamo vnete uradniške demokrate, ki so pisali slavospeve avstrijskemu cesarju, zdaj jih pišejo kralju Aleksandru, če nas poveženo s svojo požrešnostjo pod Menelikovega naslednika, jih bodo pisali še njemu! Prodajali so se in se še prodajajo, pa tudi v drugih ozirih. So pač visoki in nedosežni značaji, a žal nam ni, da jih ne moremo dosežati in posnemati!

Naj gospodje danes o tem preišlijejo, da si bodo ložje zapomnili. Pa s tem zadeva še ni končana.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

PALMA

Kaučuk potpe tnike in potplate

Prednosti!

Ceneje in znatno trajnije nego od kozel Varstvo proti vlagi i mrazi!

Naročajte „KRES“!

Domača svinjska mast la garantirano čista

v sodih à 200 kg, v dežah à 50 in 100 kg, v dozah à 1, 3 in 10 kg dobavlja dokler zaloga traja brezobvezno po Din 40 za kg, pri večjem odjemu Din 39 za kg franko tovarna brez embalaže tvrdka „Globus“, konzervne tovarne Vrhnika, Slovenija.

Nogavice, rokavice!

največja izbira pri tvrdki

A. & E. Skabernè, — Ljubljana — Mestni trg št. 10.

Za otroke:

obleke, predpasniki, perilo, majice in druga oprema najceneje pri

A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.